

Preek over Johannes 7
Schildwolde, 5 maart 2017
Kees van Dusseldorp
1e zondag 40-dagen-tijd
mmv Cantiamo

Liturgie:

“Stromen van levend water”

votum en groet

Ps.91:1,5 [Wiekslag 5-8]

wetslezing

Opw.624 (**beurtzang)

gebed

lezen: Joh.7:1-14; 37-44

Jes.44:1-5

luisterlied** “Waterput”

Ps.100 [Wiekslag 1-4]

preek Joh.7:37-39

Gz.103:1,2,6,8

gebed

collecte **

Ld.477

zegen

**

Gemeente van Christus,

Ben je gisteren nog op de markt in Groningen geweest? Stonden ze daar? Met hun kraampjes? Politieke partijen? Tussen alle mensen? Om aandacht te vragen voor hun partij, voor hun partijleider, voor hun overtuigingen, voor al hun goede plannen?

Ik ben er niet geweest. Misschien was er wel niets van dat alles. Maar het zou goed kunnen in deze tijd. En stel je voor dat midden op de markt ineens iemand begint te schreeuwen: 'Hierheen! Hier moet je zijn! Mijn programma is het beste. Het enige dat werkelijk helpt! Stem op mij, dan wordt Nederland nummer één'.

Ik vermoed dat sommige mensen nieuwsgierig blijven staan luisteren. Benieuwd wat voor verhaal hij heeft. Maar dat anderen juist een beetje afstand houden. Zo'n schreeuw, daar moet je niet teveel mee te maken hebben. Ze zeggen toch allemaal dat ze de beste zijn? Je kunt er beter thuis even rustig voor gaan zitten en de StemWijzer invullen of zo. En misschien praat je met elkaar nog even over die bijzondere actie.

**

Toch moet je het je wel zo voorstellen op het grote tempelplein in Jeruzalem. Het is er ontzettend druk vanwege het Loofhuttenfeest. De hele week is het feest geweest. En vooral tijdens het Loofhuttenfeest kunnen joden feestvieren! Het laatste feest in het najaar, als de wijnoogst binnen is. Waarbij blijdschap een opdracht was. Uitbundig wordt er gedanst met de boekrollen. Op het tempelplein ziet het zwart van de mensen. Met feestruikers in de hand. Luisterend naar de trompetten. En naar de zang van de tempelkoren. Om zelf massaal en uit volle borst mee te zingen met de samenzang. Met als slotakkoord Psalm 118: 'Gezegend hij die komt in de naam van de Heer.'

En dan, in de stilte die daarop volgt, klinkt luidkeels de stem van Jezus: 'Laat wie dorst heeft bij mij komen en drinken!'

Vind je het gek, dat mensen verschillend reageren? Een profeet, dat kan niet anders! De messias! Nee, dat bestaat niet! De Messias komt niet uit Galilea. Stop je oren dicht! Waar de een enorm enthousiast wordt, wil een ander hem wel oppakken en afvoeren.

Jezus presenteert zichzelf op het Loofhuttenfeest op het tempelplein. Hij roept met krachtige stem van rivieren van levend water. Van blijdschap en leven. Voor ieder die in hem gelooft. Hij was niet vanaf het begin op het feest, hoewel de mensen dat wel verwacht hadden. De meningen waren al verdeeld. Het was voor Jezus niet meer veilig in Jeruzalem. Er werd veel over hem gepraat, maar wel fluisterend. De leiders hadden besloten hem te doden. Ook veel leerlingen hadden hem in de steek gelaten. Jezus was buiten het zicht van de camera's naar Jeruzalem getrokken. Halverwege het feest duikt Hij op. En op de laatste dag trekt Hij alle aandacht door luidkeels op het tempelplein te roepen dat mensen in hem moeten geloven.

Nee, ik vind het geen wonder, dat zo'n uitroep op het drukbevolkte tempelplein tot verschillende reacties leidt. Eigenlijk ben ik wel blij dat ik daar niet bij was. Dat ik niet hoefde te kiezen of ik zou luisteren of niet. Of ik hem zou erkennen of niet. Wij hebben het dan toch net even wat gemakkelijker. Omdat we de afloop van het verhaal kennen. Omdat we weten dat Jezus inderdaad de Messias was. Omdat we niet een concrete beslissing hoeven te nemen voor of tegen Jezus.

Of... maak ik het mezelf te gemakkelijk? Zet ik mezelf te gemakkelijk aan de kant van de gelovigen neer, die wel weten wie Jezus is en al besloten hebben om Hem te volgen? Ben ik te optimistisch door te denken dat wij christenen zijn en Jezus natuurlijk accepteren als Heer? Misschien heb jij daar juist wel aarzelingen bij. Of je wel bij Jezus moet zijn. Wat dat betekent. Wat je van hem kunt verwachten. Snap ik eigenlijk wel wat Jezus zegt? Ben ik zo'n rivier van levend water, die Hij belooft aan ieder die in hem gelooft? Zijn wij een kerk waar dat bronwater in al z'n frisse en sprankelijke vruchtbaarheid krachtig en bruisend stroomt? Hebben wij eigenlijk wel begrepen wie Jezus is en wat Hij doet?

**

Oké, niet te snel zeggen dus dat deze uitroep van Jezus uiteraard op onze instemming kan rekenen. Dat wij geen beslissing meer hoeven nemen over de aanspraak van Jezus. Het is voor twijfelaars belangrijk om goed te luisteren naar wat Jezus zegt. Maar ook voor ervaren gelovigen ligt in de woorden van Jezus een kracht, waarvan je niet te snel moet zeggen dat je het wel snapt. En het wel kent. En het wel gelooft. En het wel doet.

Rivieren van levend water! Dat zegt Jezus op het feest, waarin elke dag een wateroptocht werd gehouden. 's Morgens ging een priester met een gouden kruik de trap af naar het badwater van Siloam, de bron van Jeruzalem. Hij vulde die kruik met water en bracht die vervolgens naar het tempelplein. Aan de voet van het grote altaar goot hij het water uit. Daarbij sprak hij de woorden uit Jesaja: 'Vol vreugde zullen jullie water putten uit de bron van de redding.' Water, vreugde, bron, redding, leven. Dat zijn de kernwoorden van het Loofhuttenfeest. Niet alleen Jesaja klinkt hierin mee. Zoveel meer profeten spreken van levend water. Tot aan het geweldige visioen van Ezechiël toe. Van de rivier die begint te stromen vanaf het altaar. En die steeds groter en dieper wordt. Die leven geeft aan bomen en vruchten, aan mens en dier. En die uiteindelijk uitstroomt in de Dode Zee. Om zelfs daar het leven terug te brengt. Levend water. Gods Geest in de wereld.

Op de laatste dat van het Loofhuttenfeest presenteert Jezus zich als de bron van levend water. Hij laat de mensen niet zomaar naar huis gaan, maar biedt hen de vreugde van hun leven. De vervulling van hun dorst. En de vruchtbaarheid van hun bestaan.

**

Dit zijn feestelijke woorden. Een krachtige belofte. Is die al werkelijkheid geworden, of moet dat nog komen? Jezus kan het mooi zeggen, maar valt het in de praktijk niet heel erg tegen? Dat van die blijdschap, van het sprankelende leven, van het frisse, stromende water. Is dat nu de beschrijving van een christen? Van een christelijk leven? Van een christelijke kerk? Waar zie ik dan die rivieren van levend water? Waar zie ik dan het enthousiasme van de Geest? Of moeten we wachten tot de profetie uit Openbaring in vervulling gaat: De rivier in het nieuwe Jeruzalem, helder als kristal, met de bron bij de troon van God en met water dat leven geeft?

Johannes zet er een verklarende opmerking bij. 'Het gaat over de Heilige Geest, die de mensen zouden ontvangen die in Hem geloven. De Geest was op dat moment namelijk nog niet gekomen, omdat Jezus nog niet naar de hemel was gegaan.'

De uitroep van Jezus slaat dus op de uitstorting van de Heilige Geest op Pinksteren. En daarmee is het voor ons werkelijkheid geworden. Het gaat om onze tijd. Om ons leven. Ieder die in Jezus gelooft, wordt gevuld met de Heilige Geest, het levende water.

Dan blijven de vragen staan: Waar kan ik dat dan zien? Dat stromende water van de Heilige Geest? Heb ik dat? Hebben wij dat? Of staan wij dat juist in de weg?

Nu kun je over de Heilige Geest heel veel vertellen. Mensen hebben er vaak een bepaald beeld bij en meten daaraan af of de Heilige Geest er is of niet. Soms wordt gekeken naar bijzondere effecten die optreden bij de uitstorting van de Heilige Geest en die ons worden verteld over de beginjaren van de kerk. Over tongentaal, profetie en genezing. Over enthousiasme en liefde. Over getuigen en krachtige bekeringen. En de onstuitbare groei van de kerk. Dat is een mooi beeld. Of het helemaal overeenkomt met wat ons in de Bijbel over de eerste fase van de kerk wordt verteld, vraag ik me af. Er is ook dan al sprake van conflicten, van verschillen van mening en van onchristelijk gedrag.

En toch maakt de komst van de Heilige Geest een groot verschil. De periode vóór Pinksteren is anders dan die erna. Niet dat de Heilige Geest er nog niet zou zijn. We lezen ook in het Oude Testament van zijn aanwezigheid en zijn werk. Maar toch anders dan na Pinksteren. De Heilige Geest was nog niet uitgestort, zegt Johannes. Daar doelt Jezus op.

**

Het helpt om eens te luisteren naar de profeten van het Oude Verbond, die over de uitstorting van de Heilige Geest spreken. Jesaja, Jeremia, Ezechiël. Zij koppelen de komst van de Messias aan een nieuw verbond, waarin de Gods Geest zal komen. En die Geest komt om Gods plan te realiseren. Gods plan om in liefde en vriendschap om te gaan met mensen. Gods verbond. Ik ben jullie God. Jullie zijn mijn volk. Dat was zijn oorspronkelijke plan. Zijn doel met de schepping van de wereld en de mens.

Maar heel de geschiedenis van Israel laat zien dat dit niet lukt. De doorgaande lijn is een neergaande lijn. Richters en koningen gaan voor hun eigen macht en eer. Mensen gaan hun eigen gang en blijven egoïstisch. Zwakken en armen worden aan hun lot overgelaten. Keer op keer stuurt God profeten om de mensen terug te roepen. Bekeer je! Leef met God! Gedraag je als een volk van God! Heb vertrouwen in Hem!

Maar de grote massa van de mensen wordt er niet echt door geraakt. Er is geen verandering. Godsdienst wordt steeds weer een uiterlijke zaak. Van traditie en verplichtingen. Zonder dat er een warm hart in klopt. Eigenlijk is er maar één conclusie mogelijk: Israel kan Gods volk niet zijn. De mensen brengen het niet op om in liefde voor God en mensen te leven. En de Heer kan niet anders dan ook Israel uiteindelijk overgeven aan zijn eigen keuzes. Zo komt zijn oordeel over hen. Het volk wordt weggevoerd, de tempel verwoest, Jeruzalem vernietigd. Einde verhaal.

Toch niet! In zijn genade en creativiteit kiest God voor een nieuwe start. Profeten kondigen het aan: er komt een nieuw verbond. Van de Messias. Van de Heilige Geest. Om Gods doel toch te halen: om in liefde en vriendschap met mensen om te gaan. Daarvoor zullen de zonden vergeven worden, zullen de mensen gereinigd worden en zullen de harten vernieuwd worden. Niet alleen de buitenkant, maar ook de binnenkant gaat God aanpakken met zijn Geest. Die zal de harten naar God buigen. Die zal mensen bereid maken om naar God te luisteren. Die zal mensen motiveren om met God te leven. Die zal mensen bemoedigen om in liefde en dienstbaarheid met elkaar om te gaan.

In het evangelie van Johannes is het al eerder aangekondigd: Jezus is die Messias. Hij gaat de mensen met de Heilige Geest dopen! En hier verkondigt Jezus het zelf: 'Wie in mij gelooft, rivieren van levend water zullen uit je binnenste stromen'.

**

Deze tussenstap via het Oude Verbond was nodig. Om scherp te krijgen wat de Heilige Geest doet. En waar je het werk van de Heilige Geest kunt ontdekken. Om je niet te laten verleiden tot opgeklopte verhalen, onterechte verwachtingen of eenzijdige beelden van het werk van de Heilige Geest. Maar ook om niet te weinig van hem te verwachten. En te denken dat er haast geen verschil tussen het Oude en Nieuwe verbond is.

De aankondiging van de komst van de Heilige Geest door de profeten van het Oude Verbond, maakt duidelijk waar het God om gaat. Om een werkelijke, hartelijke relatie tussen God en mensen. Om een christelijke, sociale en liefdevolle omgang met elkaar. Om mensen die hun hart laten vullen door de Geest van Christus en zo de weg naar het leven gaan.

Waar zie je de Heilige Geest dan aan het werk in de wereld vandaag?

Daar waar mensen van harte met God en voor God leven, hoeveel andere verhalen er ook verteld worden. Daar waar mensen met vreugde de Heer volgen, hoe zwaar hun persoonlijke omstandigheden ook zijn. Daar waar gelovigen samen een gemeenschap vormen, ook al gaat dat met vallen en opstaan, met fouten en gebreken. Daar waar Gods kinderen naar elkaar omzien en naar alle mensen die God op hun weg brengt. Ook al blijft het egoïsme en eigenbelang een strijd, schieten ze tekort en doen ze soms dwaze en domme dingen.

En toch is het er. Kijk eens met die bril van de oude profeten. En zie dat het waar is. Dat Jezus Christus zijn kerk gedoopt heeft met de Heilige Geest. Dat Hij zijn volgelingen vervult met zijn Geest. Dat het levend water over de heel de wereld stroomt. Mensen die leven met de Heer. En vandaaruit tot een zegen worden voor anderen.

**

Daar, op dat Loofhuttenfeest in Jeruzalem presenteert Jezus zich als de bron van levend water. 'Laat wie dorst heeft bij mij komen en drinken! En je zult die heilige Geest ontvangen.' Het doet mij denken aan die andere uitroep van de Heiland: 'Kom naar mij, jullie die moe zijn en onder lasten gebukt gaan, en ik zal jullie rust geven.'

Het zijn uitnodigingen, die je beter niet naast je neer kunt leggen. Of denk je misschien: 'Ik ben niet moe, ik ga niet gebukt onder lasten, ik heb geen dorst?'

Een evangelist zei eens: 'Het moeilijkste van de evangelieverkondiging is niet de dorst van mensen lessen, maar hen zich dorstig te laten voelen.' Wie dorst heeft, wil wel drinken. Maar als je geen dorst hebt, komt er geen druppel in. Ken jij je dorst? Herken jij het verlangen naar God? Zoals in Ps.42: 'Als een hert in dorre streken, dat smacht naar fris water, zo verlangt mijn ziel naar U o God?' Of in Ps.84: 'Hoe lieflijk is uw woning, Heer van de hemelse machten. Mijn hart en mijn lijf schreeuwen om de levende God!'

Misschien ben je wel redelijk tevreden met je leven nu en hoeft er niet zoveel te veranderen. Misschien loop je helemaal vast in je relatie en bid je je de blaren van de tong of God wil helpen. Misschien ga je gebukt onder je misstappen van vroeger en zoek je wanhopig naar de vrijheid van de vergeving. Misschien ben je op van alle problemen en ont-

wikkelingen en verlang je gewoon naar een beetje rust en ruimte. Misschien ben je in verwarring door alles wat je ziet en hoort en zoek je naar een beetje hoop, geloof en liefde. Misschien voel je je eenzaam en verlang je zo naar een beetje geborgenheid.

Weet je, de Heer maakt ons duidelijk dat onder al onze verlangens een veel diepere dorst ligt. Onze diepste dorst gericht is op een leven in verbondenheid met Hem. Het ware leven ontstaat pas als de stekker in het stopcontact zit. Als je aangesloten bent op de God. De mens is niet gemaakt en bedoeld voor een fijn en gezellig leven zonder al te veel problemen. De mens is gemaakt voor een leven in de liefde en vriendschap van God. Dat je Hem kent en je door Hem gekend weet.

En ik weet wel, het is soms zoeken en vechten om daar bij te komen. Om je diepste dorst te voelen en bij Jezus Christus te lessen. Vaak betekent dat loslaten van je verlangens. Of ontdekken wat je mist. Vaak betekent dat je bekeren van verkeerde verwachtingen en vergeving vragen voor je eigenzinnigheid waarin je het zonder God probeerde. Waarin je luisterde naar die andere stemmen, die veel beloven maar uiteindelijk je met de brokken laten zitten.

Het klinkt in een preek zoveel gemakkelijker dan het in werkelijkheid is. En toch is het de waarheid. Laat wie dorst heeft, bij Mij komen en drinken! In de overgave aan Jezus Christus begint het leven. De vrede met God. De vrijheid van je ziel. De blijdschap van je hart. Het eeuwige leven. Je laten omhelzen door Jezus Christus, wie je ook bent, hoe je er ook uitziet, wat je verhaal ook is. En je laten vullen met zijn Geest.

**

Daarmee is het verhaal nog niet klaar. Want, zegt Jezus, 'als je in mij gelooft, rivieren van levend water zullen uit je binnenste stromen'.

De Messias en de Geest. In de profetieën uit het Oude Testament worden ze in één adem genoemd. Als het begin van het nieuwe verbond. De Heer die mensen verlost, vergeeft en geneest. En de Heilige Geest die hen vult met levend water. Zoveel, dat je ervan overstroomt. En door jou ook anderen in contact komen met het levende water.

Stel je nog eens de Heer Jezus voor. Op het tempelplein. Waar de mensen de hele week die feestelijke wateroptocht hebben gezien. Een gouden kruik. Water uit de bron. Weer de trap op naar boven. Uitgegoten bij het altaar. En daar loopt het water een beetje uit. Maar een kruik heeft een beperkte inhoud. En paar liter en het is op.

Jezus vergelijkt zijn volgelingen met zo'n kruik. Uit je binnenste stroomt het water, zegt Jezus. De NBV heeft er 'uit het hart' van gemaakt, omdat wij dat beschouwen als de kern van onze persoon. Maar letterlijk staat er 'uit de buikholte'. Er zijn allerlei verklaringen over de buik als de bron van je gevoelens. Maar ik kwam een veel simpeler en veelzeggender verklaring tegen. Met 'het binnenste' is de holte van de kruik aangeduid. Daar waar het water wordt verzameld. En waar je het weer uit kan gieten. Volgens beschrijvers van de oude Joodse feesten, zaten aan de buik van deze gouden kruik een aantal kraantjes. Bij het altaar werden die opengedraaid, waardoor het water in verschillende stralen uit de kruik stroomde. Dan krijgt het beeld van Jezus nog veel meer accent. Ik heb geprobeerd om het te checken of deze informatie waar is. Dat is me niet helemaal gelukt. Ik weet dat van die kraantjes dus niet helemaal zeker. Maar dat Jezus zijn volgelingen vergelijkt met zo'n waterkruik, dat is wel duidelijk. Ook uit jouw leven stroomt

het water verder de wereld in. Steeds meer kruiken lopen vol en gieten het weer uit. Een steeds bredere stroom van levend water. Die blijdschap geeft. Die vergeving schenkt. Die heling brengt. Die vruchtbaar maakt. Die het kwaad bestrijdt. En de dood overwint.

Wie dorst heeft, die gaat naar Jezus Christus, laat zich vullen met zijn liefde en vrede en ontvangt zijn Geest. Maar de Geest krijg je niet om voor jezelf te houden. Dat past niet bij de Geest. Het is levend water. En Jezus heeft zijn Geest royaal uitgestort. Daarom zal de Heilige Geest vanuit jouw leven ook verder stromen. Rivieren van levend water zullen uit jouw binnenste stromen. Je bent zo'n kruik. Wij zouden misschien zeggen: je wordt een fontein. En geen waterbak die het water alleen maar verzamelt. Dat is natuurlijk wel een vraag. Of jij een waterbak bent. Die het ware leven voor zichzelf probeert te houden. Of ben je een fontein. Deel je uit van wat je hebt ontvangen. Want je leven vult zich met Jezus Christus. Je leeft in de liefde en vriendschap met God. Je spreekt met zijn wijsheid, handelt met zijn moed, helpt met zijn zorg, geeft ruimte aan zijn kracht, bent een getuige van zijn waarheid, zet je in voor zijn gerechtigheid, geeft kleur aan zijn creativiteit.

Het levend water van de Geest laat zich niet opsluiten. Het stroomt door deze wereld. Drink bij Jezus Christus. En laat de Geest zijn werk doen. In jou en door jou.

**

'Rivieren van levend water zullen stromen uit het binnenste van wie in mij gelooft,' zegt Jezus. Prachtige woorden. En een geweldige en dynamische werkelijkheid. Kijk niet verkeerd! Wees niet te snel tevreden. Maar laat je ook niet opjagen door jezelf of anderen. Want de hoofdzin is: 'Laat wie dorst heeft, bij mij komen en drinken!' Kom en drink! Bij Jezus. Zijn woorden, zijn genade, zijn wijsheid, zijn vergeving, zijn recht, zijn Geest.

Heb je het idee dat de kerk indut en dat er te weinig enthousiasme en beweging is? Laat het los, ga naar Jezus, drink zijn woorden in en laat je vullen met zijn Geest. En laat het levend water door jou uitstromen op de plaatsen waar jij komt en bij de mensen die jij ontmoet.

Heb je het idee dat in de kerk veel te veel op de helling staat en dat alles verschuift? Dan zeg ik hetzelfde: Laat het los, ga naar Jezus, drink zijn woorden in en laat je vullen met zijn Geest. En laat het levend water door jou uitstromen op de plaatsen waar jij komt en bij de mensen die jij ontmoet.

Zo kan ik meer gedachten en ervaringen noemen. Over de kerk. Over jezelf en je eigen leven. Over je relaties en je verantwoordelijkheden. En steeds zal ik het woord van Jezus herhalen: Kom en drink!

Nee, ik vind het niet raar, dat er zoveel verschil van mening ontstaat rondom Jezus. Dat aanvaarding en verwerping zo dicht bij elkaar liggen. Dat er scheiding ontstaat tussen mensen. Zijn woorden doen een beroep op ieder. Nog steeds. Ga je in op zijn uitnodiging of niet? Laat je je vullen door zijn Geest of niet? Zijn oproep is duidelijk. Zijn belofte ook. Hij is de levensbron. Zijn Geest brengt vreugde en vruchtbaarheid. En wie tot Hem komt, wordt een kruik vol levend water. Om uit te gieten in deze wereld.

Amen